

Jan B. Hurych

OBSAH
• Úvodem
• Balada o roce šedesátém osmém
• Zoufalá krajina
• Kosmonacionála
• Má dáti - dal
• Óda na fízly
• Pan učitel opisuje
• Čekání na další jaro
• Není třetí cesty
• Břehy, které opouštíš
• Babí léto
• Zaděchané sklo
• Balada o Cromwellovi
• Cesta domů

Sbírka básní z druhé okupace. Grafika je též od autora.

**Copyright Jan B. Hurych. Kopírování tohoto materiálu není dovoleno. Pro
přetisk, publikování nebo jinou reprodukci, ať už vcelku nebo jen zčásti, je třeba
nejdříve získat svolení autora. Všechna jména osob a institucí jsou fiktivní vyjma
tam, kde je vyložene stanoveno jinak.**

**POKUD SE VÁM TATO KNIHA LÍBILA, NAVŠTIVTE KNIHY OFF-LINE,
ke stažení zdarma, pro PC i čtečky na: <http://hurontaria.baf.cz/KNIHY/>**

Autor : Jan B. Hurých
Název : ZOUFALÁ KRAJINA
Kapitola: ÚVODEM.

Úvodem.

Původně jsem chtěl tuto sbírku básní nazvat "Rodinná hrobka Karla Marxe", ale pak jsem si řekl, že bych měl použít název vhodnější a pochopitelnější. Jsou to totiž básně z období po invazi "spřátelených" armád, z doby, kde jsem se rozhodoval opustit naši "zoufalou krajinu" a odejít za hranice.

Přesto bych tu rád uvedl příhodu, která mě vedla k původnímu názvu. Utíkali jsme tehdy s kamarádem a objevili jsme ještě předtím, tuším na Václaváku, prodejnu českých pohlednic s náměty z Anglie. Jedna z nich zobrazovala známou fousatou bustu z londýnského hřbitova, s již dříve uvedeným názvem rodinné hrobky. Sarkofág člověka, který plánoval jasné zítřky dělnické třídy, ale přitom mu nevadilo, že žil z podpory bohatého Bedřicha Engelse, tedy z výtěžků jeho fabriky, z peněz "vydřených" na té samé dělnické třídě :-). Zdálo se mi téměř symbolické, že to byla právě invaze ruských tanků, která zabila Marxovy myšlenky, navíc značně zprzněné Leninem. Už předtím sice zasáhla sovětská soldateska v Maďarsku, ale tam šlo o potlačení ozbrojeného povstání. V Československu bylo naší jedinou zbraní pero a slovo - a cílem byla svoboda tisku a lidská tvář. Jak se ale ukázalo, to bylo pro ruský imperialismus ještě víc nebezpečné než kanony a stalo se také počátkem jeho pomalého, ale nevyhnutelného rozpadu ve všech jeho koloniích i v Rusku samotném.

To vše jsme ovšem tehdy ještě netušili: byli jsme najednou jako stromy, vytržené z půdy. Pod oknem mé kanceláře na pražské Technice stály cizí tanky a každý desátý patřil vojenským policajtům - tak málo svým vojákům věřili. Naše situace vypadala neútěšně a zatímco kolaborace se stala pro některé lidi jejich denním chlebem, na podpisování prohlášení, že souhlasím s okupací, jsem už nečekal. Když jsem pak onu pohlednici posílal z Londýna na fakultu, považoval jsem to jen za trochu morbidní vtip. Netušil jsem ale, jak věštecká byla: invaze do Československa byla pro marxismus a jeho "ródinu" opravdovou hrobkou.

Naše rozhodnutí odejít jsme tehdy museli brát díky vojenské okupaci jakožto doživotní exil a věřte, nebylo lehké se rozhodovat. U mne to tehdy bylo bolestivé dvakrát: loučil jsem se zemí, kde jsem se narodil i se svou láskou, se kterou jsme si sice slíbili, že se za oceánem potkáme, ale vůbec jsme tomu sami nevěřili. Že jsme se pak později přece jen našli a že se stala mou ženou, to považuji za největší zázrak v mém životě. Ten druhý zázrak se uskutečnil až po dvaceti letech: i naše země se opět stala svobodnou a cizácké armády konečně s ostudou odtáhly.

Většinu básní jsem psal ještě doma, jiné jsem napsal až v Anglii. Do sbírky jsem zařadil i báseň "Balada o Cromwellovi" a to hlavně proto, že mi svou analogií leccos připomíná. Mladý anglický král tehdy po svém návratu také vyhlásil všeobecnou amnestii, ale jako konečnou tečku za minulostí alespoň potrestal vrahy svého otce. Anglie se tak vyrovnala s

tím, co bylo, mohla na to zapomenout a úspěšně nastoupit svou cestu k prosperitě. Ta přišla brzo pro celou zemi - nejen pro obchod, ale i pro vědy - a Karlovi II se pak oprávněně říkalo "dobrý král Karel". U nás v Čechách jsme ale tu tečku ještě neudělali a tak se nedivte, že na tu minulost vzpomínám ještě teď i já . . .

Autor

Autor : Jan B. Hurych
Název : ZOUFALÁ KRAJINA
Kapitola: 1. BALADA O ROCE ŠEDESÁTÉM OSMÉM

Balada o roce šedesátém osmém

*Letní noc uvadlá
vyplivla letadla.
Před vrata státní banky
nám postavili tanky
a začalo to slibně
pro staré dědky z Libně.*

*Tak "ku pomoci"
nám přišli v noci.
Vždyť do znaku jim kdosi dal
kladivo, srp a samopal
pro spřátelené armády,
co přepadnou vás za zády.*

*Přijeli s rámusem,
s moskevským cirkusem.
Principál řve a bičem praská -*

*bojí se, že už mu klec praská.
Čím větší strach, tím větší řev.
Co kdyby se jim utrh' lev?*

Autor : Jan B. Hurych
Název : ZOUFALÁ KRAJINA
Kapitola: 2. ZOUFALÁ KRAJINA.

Zoufalá krajina

*Pahýly stromů trčí z močálu,
a z mrtvých větví vyrůstají nové,
smrdutý opar jako z kanálu -
zde vrána vráně očí nevyklove.*

*Volavka přeletí a zase je tu
ticho,
a želva klidně prospí století.
Jen aligátor si zas nacpe břicho
a mrtvá škeble září perletí.*

*V rákosí leží ohlodané hnáty
a v noci svítí jako bludičky.
Zde odsouzení vlastními jsou
katy.
Jen lovci zkouší kachní
vábničky.*

>

Autor : Jan B. Hurych
Název : ZOUFALÁ KRAJINA
Kapitola: 3. KOSMONACIONÁLA

Kosmonacionála
(jak by ji asi napsal Majakovskij)

*Zítřa poletí rakety,
s nimi slavnostní plakety
a vedle letce
pošlem i vědce
na zalidněné planety.*

*Ty vyspělejší kultury
zanesem do inventury.
Však tamta hvězda,
ta se nám nezdá
poslušná komandatury!*

*Obyvatelům Venuše
my promluvíme do duše:
hvězdu, co chcípá
teď pěticipá
vám nahradí jednoduše.*

*A ještě od báťušky
si přivezeme pušky.
Ať žije práce,
kolektivizace,
kulakům z Marzu rozbijem držky.*

Má dáti - dal.

*Jak v propasti tu jsem,
zajatý v stínu skal,
sám, jenom sám, sám se svým
snem;
snad proto sám, abych si
zaplakal,*

*abych se nestyděl za slzy bolesti,
za slzy zoufalství, za slzy utrpení,
za malé myšlenky, jež nelze
provést,
za hříchy minulé, za to, že krev se
pění,*

*za to, že's zapomněl, jak chutná
svoboda,
že's marně prosil "zbav nás od
zlého",
za to, že nejsi ten, který se
zaprodá,
za to, co ještě máš v svém srdci
dobrého,*

*za lásku k životu, za lásku
nepoznanou . . .
Já skutky počítám a odkládám je
stranou
a všechno zapisuji si, co "má dáti"
a "dal".
A hledím překvapen:
z lítosti nad sebou já dlužníkem se
stal!*

Óda na fízly.

*Dneska mě můzy pobídly,
bych napsal ódu na fízly.
Tak jsem si sedl
a pero zvedl -
nebuďte proto na mě zlí.*

*Ne každé srdce zapláče
radostí, zří-li práskače.
Málokdo, bratři,
vám dneska patří
s obdivem na udavače.*

*Dávaj' jim jména ošklivá.
Leckdo se hnusem ošívá,
když vidí skanka,
který jak laňka
svým pánům zprávy nosívá.*

*Vždyť přece je to odvaha,
svlékat tak lidi do naha!
On bez zjištění
či špinavosti
napravit druhé pomáhá!*

*Jak přemáhá se mocí vší,
když druhým v srsti hledá vší!
Smrdutá z šelem
tu lidským tělem
živí tradici mizivší.*

*Hromadě mrtvol žije na
náš dobrý přítel bez jména,
za tvými zády
podpoří vlády
ta věrná, tichá hyena.*

*A přes to vše se lidem hnusí.
Co za to vytrpí a zkusí!
Však chválu nechce,*

*jen skromně šepce:
"Někdo to přece dělat musí . . ."*

Pan učitel opisuje.

*Už se mi pomalu z paměti vytrácí,
čím že se stávají mladiství ležáci,
jak nás to učili kmetové ve škole.
Pak zase Nanyňka vyšla si na pole . . .*

*Jindy jsme skládali "zelené věncové"
na tichý pomník nešťastné Němcové
a když ta hromada na ni pak složena,
nebyla z toho už šťastná to Božena....*

*Do hlav nám vtloukali všemožné pověry,
až jsme k nim ztratili i zbytek důvěry.
Učili prostě to, co jim kdo nařídil -
kdo nestál o pravdu, dobře se zařídil.*

*Tak režim totálky se vším byl hned hotov:
rádio vynalez' samozřejmě Popov.
Však svatá pravda je, co káže osnovy
a školní výnos všem dějiny zhotoví.*

Autor : Jan B. Hurych
Název : ZOUFALÁ KRAJINA
Kapitola: 7. ČEKÁNÍ NA DALŠÍ JARO

Čekání na další jaro.

*Anténa s jednou hrdličkou,
komín, co nekouří,
na dveřích zvonek mlčí.*

*Pod stromy ještě leží cáry sněhu -
ledové vločky umírají tiše.
Uprostřed zahrady však poskakuje živě
vyhublá veverka.*

*Jaro se ještě skrývá pod zemí,
jen ledy na řekách
už odplouvají k jihu.*

*A tvoje srdce, neúnavný sval,
pumpuje opět omlazenou krev,
až se ti z toho všeho kyslíku
málem zatočí hlava.*

A přece: ještě není čas.

Není třetí cesty.

*Chtěl odejít. Však příliš slabá vůle,
snad trochu zbabělosti, chvíle zaváhání,
a nezbylo, než vysmát se té směle:
vše tragické je přece pro zasmání!*

*Co ale teď? Dnes včera pravda není,
vzpomínat nemůže a možná nechce ani.
Marně by prodával ty chvíle osamění -
vše zbytečné je jenom pro zasmání.*

*Má začít znova? Asi po desáté
by začínal, však teď mu cosi brání.
Snad aby žebroňil a prosil všechny svaté?
Vždyť i ti svatí jsou jen pro zasmání!*

*Tak stojí nerozhodně mlčky na rozcestí
a nikdo nechce slyšet jeho naříkání.
Pro něho není, není, není třetí cesty.
A ty dvě druhé jsou jen pro zasmání. . .*

Břehy, které opouštíš.

*Jak noc se nocí setkala,
my oba již jsme byli z ní.
Jen plachta píseň zpívala,
píseň mých břehů, píseň loučení . . .*

*Nás oba v mládí dálka lákala,
vábivá dálka, modravá a šedá,
a vůně její v duši vnikala,
jak každému, kdo dobrodružství hledá.*

*My tisíckrát se znovu vraceli
k té věčné touze tajných útěků,
tisíckrát staré modly káceli,
tisíckrát braly nás zas do vleku.*

*Nakonec už jen malá víra zbyla,
že se nám splní vytoužený sen,
že jednou přece uprchnem', má milá.
Jednou, jen jednou. Jednou přece jen!*

Babí léto.

*Lokálka funí k Železnému Brodu
a listí stromů žloutne nesměle.
Ptáci se zvolna řadí do průvodu.
Je babí léto, babí, veselé . . .*

*"Zasviť mi slunko zlaté", tak zpívali kdysi,
"na poslední můj z vlasti krok".
Jen ještě pohled přes okenní římsy
a než se sejde s rokem rok -*

*co říkám 'rok', ne, možná měsíc krátký.
Já budu kdesi v chladném Albionu,
však moje srdce poletí sem zpátky,
by uslyšelo malebný zvuk zvonu,*

*jak zase "zvolna táhne nad závějí
a kdesi v dálce tiše zaniká".
A moje rty jen v šepotu se chvějí
a marně slané slzy polykám.*

*Opouštím děvče mé i moji drahou zem,
dvě velké lásky, co mi život dal.
Už jenom vzpomínkou se zase vrátím sem -
hodiny zastaví se a zas půjdou dál.*

*Ty mlčíš. Oba totiž víme,
že vidíme se možná naposled.
A přesto všechno spolu ještě sníme,
že tohle babí léto se nám vrátí zpět . . .*

Zadýchané sklo.

*Zadýchané sklo tramvaje
a moje stejně zadýchané "musím",
vzpomínku za vzpomínkou hledaje,
zadýchané sklo tramvaje
a ještě něco vybavit si zkusím.*

*Stála jsi nebo běžela?
Myslím, že stála jsi - to jenom já jsem
spěchal.
Ne, nevzpomínám si už docela,
snad stála jsi, snad běžela.
Tramvaj mě odvážela a já jsem se nechal.*

*Mával jsem, i ty's mávala,
až připadlo mi na okamžik krátký
ne jako bys mi sbohem dávala
- jak já jsem mával a ty's mávala -
ale že odháníš mě a nechceš mě zpátky.*

*Vzpomínám ještě, jak v tom okamžiku
se náhle zastavil nám čas, má malá,
čas plný bolesti, čas plný otazníků.
Mně zdálo se v tom malém okamžiku,
jako bych naopak já stál a ty ses
vzdalovala . . .*

Balada o Cromwellovi.

*Přitáhli vojáci cikánku -
zběha,
ona prý pro krále dělala
špeha.
Ptali se Cromwella, co dělat
mají.
"Nejprve zjistíme, co bába
tají,"*

*rozhodl Oliver. Proces byl
krátký:
nalezli dopis. Nesla ho
zpátky,
odněkud - kamsi. Neřekla
více.
Rozsudek dozněl, pohasla
svíce.*

*S koně se k cikánce generál
sklání,
ptá se jí, nemá-li poslední
přání.
"Jediné, o co chci, vojáku,
žádat,"
povídá, "z ruky ti budoucnost
hádat."*

*Diví se generál poslední
prosbě,
on prý se vysměje osudu
hrozbě.
Před babu usedne, odloží
zbraň
a pak jí ochotně nastaví dlaň.*

*"Havrana vidím, jak na lešení
sedí,
na mrtvé tělo upřeně hledí,
i kata vidím a ještě dál,*

*v pozadí - ano, v pozadí
král..."*

*Umlkla stařena. V nastalém
tichu
Cromwell se nemůže ubránit
smíchu.
"Sám ďábel tu tvoji historku
psal:
krákora - krakorec - krvavec
- král!"*

*Ještě než pošlu tě cikánko k
čertu,
ujišťuji tě, že's podlehla
žertu.
Nejsem to já, s kým si
popravčí hrál,
ta tvoje mrtvola - to je sám
král!"*

*Smějí se vojáci, smějí se
mušketýři,
však jeho pistole už na srdce
jí míří
a ranou jedinou stařenu k
zemi skolí.
Však divná její slova spát mu
nedovolí,*

*plán vymýšlí a obelstít chce
osud.
Jak to, že na to vlastně
nepomyslíl dosud?
Jedno je jasné: bude-li král
žít,
prokletá věštba krev mu bude
pít.*

*Svolali tribunál, přivedli
krále,
rozsudek dohodli a podepsali
dále,
aby kat králi hlavu mečem
sřal.
Krákora - krakorec - krvavec
- král!"*

*Sešel se parlament a hlas se
nese sálem:*

*"Nemáme už vládce, ty buď
naším králem!"
Zarazí se Cromwell - králem
nechce být,
kletba by se mohla ještě
vyplnit!*

*Usnesli se tedy, usnesli se
sborem,
když nechce být králem, bude
Protektorem.
A tak vládl dále, vládl rukou
silnou
a nakonec zemřel smrtí
nenásilnou.*

*Na smrtelném loži vzpomněl
si však znova
na starou cikánku a na její
slova.
Zachechtal se ještě, než ho
schvátil kašel:
"Vidíš bábo: já jsem jinou
smrtí zašel!"*

*Však po čase válek přichází
čas orat:
nepřežil ho ani jeho
Protektorát.
Unaveni diktaturou
vzpomněli si náhle,
že nebylo špatné poslouchat
jen krále.*

*Pojednou všem jasná
Cromwellova vina -
a tak zvolí králem Stuartovce
syna.
Vrátil se jim domů, vítaly ho
davy
a dobrý král Karel uváženě
praví:*

*"Mír a klid v Anglii nadevše
mi drahý.
Odpouštím vám všem a
potrestám jen vrahy
mého otce, jemuž jsem to
slíbil.
Já si exekuce nikdy*

neoblíbil."

*Nejdřív popravili, rozčtvrtili
živé
a pak došlo na ty, co umřeli
dříve.*

*Z hrobky vytáhli též
Cromwellovo tělo.
Trubky zněly, v bubny bili,
burácelo dělo.*

*Na provaze visí a rachotí
hnáty.
Zase je padouchem, kdo byl
jednou svatý.
Na trámu se havran k duté
lebce sklání
a jen mrtvý chápe jeho
skřehotání:*

*"Cikánka ti četla, co ve
hvězdách psáno -
nikdo se nevyhne tomu, co je
dáno.
Nejvíc se zasměje, kdo
naposled se smál:
Krákora - krakorec -
Cromwell - a král!"*

Cesta domů.

*Vraného koně si osedlám na cestu,
od pana Erbena vezu si nevěstu.
Natrhám na louce náruče rezedy,
na návsi vyslechnu tři dědy-vševědy.*

*Tam, kde Jan Nepomuk vyhlíží na mezi,
potkám se s vojáky Marie Terezy,
od paní Němcové pohádku přečtu si,
najdu si na mapě, kde leží Veltrusy.*

*Cestou se zastavím u hradu Zvíkova,
vítá mě u brány Mikuláš z Heslova.
V Litomyšli v parku ulehnu na břichu
do trávy u tvého pomníku, Bedřichu.*

*S ranečkem vydám se jak kdysi do Vídně,
v hospodě u karet prohrajou prabídně
a vracet budu se jen v hadrech tuláka.
Projdu Prahu krokem pyšného Hanáka,*

*po starých schodech si vyběhnu za šera
tam, kam mě lákaly písničky Hašlera.
Courat se budu u svatého Matěje,
i když se tam, tuším, teď už nic neděje.*

*V zahradě u Fleků posedím u piva.
Třešně si natrhám - hlídač se nedívá,
ve škole zapěju "Zelení hájové".
Na kopci petrínském pak verše májové*

*zarudlý vykoktám jak student nesmělý.
Do uší zazvoní dívčí smích veselý -
směješ se, má milá, jak tehdy před lety.
Pod Žižkův strom ještě usednu staletý,*

*kde cestou unaven, zdřímnu si na chvíli.
A za zdí u křížů křídlovka zakvílí,
jako když vrací se domů syn ztracený.
Dalo mi děvčátko prstýnek zlacený . . .*
